

FREDELIG KONFERANSE

Hva blir konsekvensene når vi får mer kunnskap om betydningen av stillhet?

Side 6-7

SOUND OF FREEDOM?

Jagerfly skal trene lavtflyging fem uker i året i Nordland og Trøndelag.

Side 8

en stille protest

Mange sliter hver eneste dag med plagsom og skadelig støy i hjemmet og på arbeidsplassen. Mindre støy til folket gir oss bedre helse, mer energi, godt humør og bedre hørsetil å høre all den lyden vi vil ha!

Meld deg inn idag!

- Gå til innmeldingsskjemaet på www.stoyforeningen.no
- Send e-post til: post@stoyforeningen.no
- Ring 22 42 03 00

Norsk forening mot støy - en stille protest

Innkalling årsmøte 2007

27. mars er datoen for Norsk forening mot støys årsmøte 2007.

Fristen er 1. februar

for medlemmene til å melde til styret saker til årsmøtet.

Juletilbud til Støyforeningens medlemmer på boka Lydlandskap medfølger.

Norsk forening mot støy - en stille protest
www.stoyforeningen.no

SISTE: Idet Støymåler'n går i trykken er det blitt kjent at tidligere miljøvernminister Børge Brende har levert inn en interpellasjon til Stortinget om nasjonalt støymål. Kommer opp i Stortinget i januar.

Soria Moria-løftene i fare:**REGJERINGEN PÅ FULL RETRETT**

En samlet opposisjon på Stortinget ba 7. desember Regjeringen legge frem en handlingsplan til våren for å nå løftet i Soria Moria-erklæringen om 25 prosent reduksjon i støyplogen innen 2010. Regjeringspartiene stemte imot dette forslaget om å innfri sitt eget løfte.

Styreleder Kjell Dahle

- Hvis ikke regjeringen i praksis gjør det opposisjonspartiene har bedt om, så betyr det at den gir opp å innfri nasjonalt støymål, sa styreleder Kjell Dahle i Norsk forening mot støy til TV2-nyhetene i en kommentar.

side 4-5

Vi anmelder

Støyforeningen anmeldte 8. desember de ansvarlige for Lovenskioldbanen i Bærum for brudd på lov om helligdagsfred. I følge plakattoppslag tillates skyting fra kl. 9 til 19 på søn- og helligdager.

side 9

VERVEKAMPANJE:**Medlemskap som julegave?**

To vervebrosjyrer og en plakat med Støyforeningens nye slagord medfølger idet vi oppfordrer deg til å verve nye medlemmer.

side 12

- en stille protest

Tittelen på denne lederen er *Støyforeningens nye slagord. Styret i Støyforeningens synes at slagordet klinger bra, det er litt oss. Håper det klinger bra også for øvrige medlemmer.*

Slagordet finner du igjen på verveplakaten og vervebrosjyrene som medfølger denne Støymåler'n. Det ligger mye arbeid og mange diskusjoner bak denne fornyelsen, og vervearbeidet som nå iverksettes er fundert i foreningens strategiplan som alle medlemmene fikk tilsendt i mars i år.

10 000 vervebrosjyrer og 2 000 plakater er trykket, og vi oppfordrer våre medlemmer til å henge opp den mottatte plakaten på egnet sted (f. eks. arbeidsplassen) og verve nye medlemmer. Flere brosjyrer og plakater kan bestilles hos oss.

500 000 mennesker i Norge er sterkt eller mye plaget av støy, de trenger oss og vi trenger dem. Derfor håper vi at vervearbeidet skal lykkes.

Og for at det skal være klart, noe bråk må påregnes. Vi skal kjempe videre for politisk og praktisk handling for oppfyllelse av det nasjonale støymålet, selv om det for tiden er gjenstand for et politisk spill (side 4-5). Vi skal avdekke uverdige forhold, slik som ved Løvenskiold skytebane (side 9). Vi skal sørge for at også ubehagelige spørsmål stilles, slik som når det nå spørres om støykrav når jagerfly skal handles for mange mrd kr (side 8). Vi skal følge med i regelverkpraktiseringen (side 2, side 10-11). Vi skal samarbeide med private, organiserte og myndigheter og bistå med støyfaglige argumenter i deres saker, slik som stillhetskonsferansen er et eksempel på (side 6-7).

I dag, 12.12., inkom en melding fra en som ville gi sin kone et medlemskap i Støyforeningen i julegave. Han foreslår at vi i fremtiden tilbyr medlemskap som julegaveidé. Det er herved gjort.

TORLEIF JOHNSEN
Redaktør

Glava AS søker slakkere støygrenser – Naboer protesterer

I januar 2005 trådte nye retningslinjer (T-1442) for behandling av støy i arealplanlegging i kraft. Forskriften omfatter industri, og innebærer en lemping i forhold til tidligere retningslinje (TA-506) for industristøy. Norsk forening mot støy var i sin uttalelse av mai 2004 svært kritisk til dette og etterspurte en begrunnelse for lempingen. Prosessen er imidlertid ikke avsluttet med den nye retningslinjen. Arbeid er godt i gang med utarbeidelse av ny industriforskrift. På grunnlag av de to overfor nevnte retningslinjene, er det etablert en ny praksis ved konsesjonsbehandling der støygrensene er hevet med 5 dBA, i påvente av den nye industriforskriften.

I juli 2006 leverte isolasjonsbedriften Glava AS i Askim søknad til SFT om lemping av utslippsgrensene for støy fra bedriften. Bakgrunnen er, foruten mange års vanskeligheter med overholdelse av gjeldende støygrenser, utsikter til lempeligere støygrenser for (ny) industri i det nye regelverket.

Glava AS er imidlertid ikke den eneste bedriften som har oppdaget muligheten i nytt regelverk. En rekke bedrifter har etter det vi erfarer, søkt om nye lempeligere støygrenser.

Glava-saken er imidlertid litt mer komplisert. Sammen med en 4-årig tiltaksplan søkes det i første omgang om betydelig lemping av støykravene langt utover dagens og kommende regelverk. De "nye" grenseverdiene, 5 dBA over dagens grenser, forventer ikke Glava å innfri før i 2009. Søknaden fra Glava AS har ikke gått upåaktet hen. Tornerudkollen Vel samt 18 beboere på Tornerud protesterer på det sterkeste. De skriver bl.a. at om søknaden blir innvilget kan de måtte tåle et støynivå som vil sette folks helse i stor fare. Søknaden er ikke ferdig behandlet.

Ny veileder til forurensningslovens kapittel 5 om støy

I november utkom SFT med en veileder til forurensningsforskriftens kapittel 5 om støy (den tidligere grenseverdiforskriften for støy).

Den nye veilederen er i første rekke rettet mot ansvarlige anleggseiere, kommuner som berøres av kartleggingsbestemmelsene, fylkesmennene (som er forurensningsmyndighet etter forskriften) og konsulenter (som skal utføre beregninger og tiltaksutredninger).

Den nye veilederen gir rettledning om hvordan de skal forholde seg til forskriftens bestemmelser og hva som forventes av dem. Den foreligger kun elektronisk: www.sft.no/miljoreferanse___39777.aspx

Støymåler'n formidler gjerne praktiske erfaringer med den nye veilederen.

STØYMÅLER'N - NYHETSBLAD FOR NORSK FORENING MOT STØY

Adresse: Akersgata 34, 0180 Oslo • Tlf: 22 42 03 00.

Organisasjonsnummer: 985 698 783.

E-post: post@stoyforeningen.no • www.stoyforeningen.no

Red/adm: Torleif Johnsen, Marianne Skaret, Tor Håkon Eriksen, Kjell Dahle.

Layout: Rune Endal.

Redaksjon avsluttet 13. desember 2006.

Gaver og medlemskontingent:

Støyforeningen er godkjent som gavemottaker med fradragsrett for giver, dersom gaven utgjør minst kr 500, og maksimalt frafrag pr år er kr 12.000. Gavekonto: 0537 06 44278.

Kontingentene: personlig kr 150, org/off.etater og andre kr 500 og bedrifter kr 1000.

Støyforeningens formålsparagraf:

Foreningen skal bidra til å redusere og forebygge støybelastning og støyplasser i Norge, for derved å sikre en bedre livskvalitet.

Dette skal blant annet skje gjennom å opplyse og veilede om støyproblemer i samfunnet, og arbeide for å redusere disse.

Tafatte tiltak eller offensiv satsing mot støy?

Av forsker Truls Berge, SINTEF IKT/Akustikk og Siv.ing. Sigurd Solberg, KILDE Akustikk AS

Kronikken har tidligere vært publisert i Aftenposten.

Bondevik I-regjeringen satte i 1999 opp et mål om å redusere støyplagen i Norge med 25% innen 2010. En snakker da om støyplage der folk bor. Av de ca 1.5 mill mennesker som bor i støybelastede områder regner en at ca 430.000 er støyplaget. Dette kalles det BREDE problemet. TOPPEN av problemet representeres av de som er utsatt for høye støybelastninger, ca 180.000 personer. Det er for slike støybelastninger at det er påvist en økt risiko for hjerte/kar-lidelser, utløst gjennom stressreaksjonen på støyen. En kan således regne med at i størrelsesorden 100 mennesker statistisk sett dør av støybelastning i Norge hvert år.

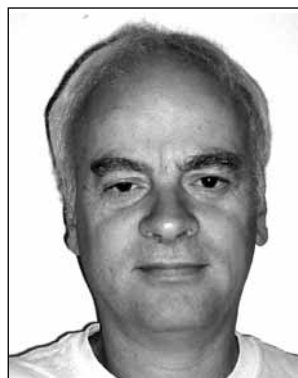
Mer enn 80% av støyplagene i Norge skyldes vegtrafikkstøy. Som en forenkling omtales i det videre bare denne typen støy.

En gjennomgang fra departementene viser at målet om 25% reduksjon i støyplage ikke kan nås. Dette er i utgangspunktet ikke særlig overraskende, fordi det etter 1999 nesten ikke har vært innsats for å redusere støy som et bredt problem. Derimot er det gjort betydelig innsats mot toppen av problemet (isoleringstiltak). Gjennomgangen har også introdusert nye, mer pessimistiske forutsetninger. Teknisk sett er det mulig å lage biler/bildekk/vegdekk som til sammen gir 10 dB mindre støy enn det som er vanlig i dag – og som ville redusere støyplagene i alle land drastisk. Lavere toppfart på bilene (som gir muligheter for mer støysvake bildekk) og høyere prioritering av støyhensyn er stikkord. Fordi bil og bildekk er internasjonalt tunge industrier med andre interesser enn støy går utviklingen sakte. Norge kan utnytte de støysvake modellene som finnes i rikt monn – og gjennom kampanjer og subsidier/avgift, vri kjøretøyutvalget og dekktypene over på støysvakere modeller. Mange har stor forståelse for alvoret i støyproblemet. Hvorfor skal ikke kampanjer for støysvakt modellutvalg kunne lykkes like godt som kampanjer for trafikksikkerhet eller mot røyking?

Et departementsutvalg har laget 3 ulike forslag til videre støyreduksjon fram mot 2020. Forslagene er preget av manglende satsing.

Det er utrolig at et utvalg som i utgangspunktet skulle vurdere mulighetene for å nå det nasjonale støymålet på 25% reduksjon i støyplagen innen 2010, foreslår et alternativ som innebærer en ØKNING av støyplagen på ca. 5% i stedet!

Beregninger fra SFT viser at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å redusere støyplagen.

Truls Berge (til venstre) og Sigurd Solberg.

Vi mener at den nasjonale satsingen på støyreduksjon må bli mer praktisk og offensiv.

Hvor mye fornuftig støyreduksjon kan vi for eksempel få for 2 milliarder kr fram til 2020? Vi mener at en satsing må inneholde alle disse komponentene:

- Stor utviklingsinnsats på særnorske tiltak. Støysvake vegdekker vil bli et viktig tiltak i mange år framover. Vi kan ikke kopiere utlandet her, men må bokstavelig talt gå en tung veg sammen med Sverige og Finland.
- Legging og vedlikehold av støysvak asfalt. Dette vil bli et viktig støyreduserende tiltak i Norge.
- Betydelig satsing på å utnytte støysvake biler/bildekk med kampanjer og reduserte avgifter.
- Betydelig forskningsinnsats for å kunne ta og gi i den tunge internasjonale støyforskningen, slik at vi er i stand til å utnytte og tillemppe resultater i nasjonale program.
- Videreført satsing på isoleringstiltak for de mest støybelastede boligene.
- Styrking av støyforebyggingen (plan- og byggesak). Mer ressurser til veiledning og kontroll sentralt og i kommunene

Generelt er utvalgets innstilling altfor tafatt og svakt i forhold til slike mulige tiltak.

En innsats på 2 milliarder kroner fram til 2020 betyr beskjedne 150 millioner pr. år. Dette er småpenger i forhold til statens inntekter på vegtrafikken.

SFT har i 2005 anslått at samfunnskostnadene forbundet med støyplagen fra vegtrafikk utgjør ca. 6 milliarder pr. år. En innsats på 150 millioner for å gjøre noe med støyen synes derfor å være en svært rimelig investering.

Regjeringen på full retrett i støyspørsmålet:

Opp som en løve - ned som en skinnfell?

- Regjeringen må følge opp opposisjonens krav om en klar-
gjøring til våren av hvordan nasjonalt støymål skal innfris.
Alternativt må Jens Stoltenberg & co slutte med å si at
Soria Moria-erklæringen skal gjelde fra A til Å. Dette sier
styreleder Kjell Dahle i Norsk forening mot støy.

Kjell Dahle.

Regjeringen lovet i Soria Moria-
erklæringen å kutte støyplagene
med 25 prosent innen 2010. Men
da en samlet opposisjon 7.
desember foreslo det samme i
Stortinget, stemte de rødgrønne
imot. I stedet ba de regjeringen
"på egnede måte" komme tilbake
med tiltak.

Norsk forening mot støy betraktet
i sin tid løftet i Soria Moria-erklæ-
ringen som en stor seier. I løpet

av et drøyt år har imidlertid ikke regjeringen kommet med
en eneste antydning om hvordan nasjonalt støymål (25
prosent reduksjon i støyplagen innen 2010) skal innfris.
Stadig nye utsettelse har funnet sted.

Det var den 7. desember at Stortinget behandlet Miljøvern-
departementets budsjett for 2007. Norsk forening mot støy
hadde håp om at årets budsjett ville bli et vendepunkt i
norsk støypolitikk. Så sent som i juni fikk Stortinget – etter
spørsmål fra Tord Lien, Frp - klare forsikringer fra Helen
Bjørnøy om at regjeringen ville avklare støyløftene i forsla-
get til statsbudsjett.

18 landsomfattende miljø-, helse- og beboerorganisasjoner
sammen med et stort antall lokale velforeninger hadde da

stilt seg bak Støy-
foreningens krav til regje-
ringen om å følge opp støy-
målet. Miljøbudsjettet inne-
holdt ingen avklaring, men en
ny utsettelse. Nå ble det lovet å komme tilbake til saken i
forbindelse med stortingsmeldingen om Regjeringens miljø-
vernpolitikk og rikets miljøtilstand våren 2007. Derfor var
det heller ingen Soria Moria-oppfølging om støy på stats-
budsjettets ulike poster – budsjettet la opp til et støypolitisk
hvileår.

- Mens graset gror dør kua, lød Støyforeningens budsjett-
kommentar. For hver måned som går uten at regjeringen
tar konsekvenser av Soria Moria-løftene sine, blir de mer
og mer vanskelige å oppfylle, sa styreleder Kjell Dahle i en
pressemelding. Norsk forening mot støy har siden
Stortinget vedtok nasjonalt støymål i 2000 understreket at
25 prosent reduksjon i støyplagene ikke kommer av seg
selv i et samfunn der utviklingen genererer mer og mer
støy. Uten en bevisst politikk for å nå målet vil man til slutt
gi dem rett som hele tiden har vært mot å tallfeste en radi-
kal reduksjon av støyplagen, lød foreningens advarsel.
Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre,
erklærte seg enige og foreslo at «Stortinget ber
Regjeringen våren 2007 legge frem en handlingsplan for å
nå løftet i Soria Moria-erklæringen om å redusere støy-
plagene med 25 pst. innen 2010.»
Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti
og Venstre ble med 54 mot 49 stemmer ikke bifalt.
Regjeringspartiene hadde i samlet flokk stemt mot sin egen
Soria Moria-erklæring...

Jens Stoltenberg.

Hvordan redusere støyen?

Seks år etter at Stortinget vedtok nasjonalt støymål, fikk Norsk
forening mot støy spørsmål fra en ledende stortingsrepresentant
om hva som kan gjøres for å innfri det målet som ingen regjering
har vist seg i stand til å nærme seg. Nedenfor følger et utdrag av
Støyforeningens svar:

Strakstiltak for de mest støyuutsatte

I møter med miljøvernministeren og samferdselsministeren har
vi foreslått:

- støtte til fasadeisolering for flere støyrammede
- flere støyskjærmer
- utbedring av eksisterende skjerming
- satsing på miljøtunneler som ikke genererer ny trafikk

Økt satsing på ny teknologi

I møte med samferdselsministeren har vi foreslått:

- prioritering av støysvake veidekker
- stimulering til bruk av støysvake kjøretøy
- stimulering til bruk av støysvake bildekk
- økt satsing på teknologiutvikling

Endringer i den generelle samferdselspolitikken

I møte med samferdselsministeren har vi anbefalt:

- stimulering av overgang fra privatbil til kollektivtransport
- motvirking av veksten i flytrafikken
- bedre vilkår for fotgjengere
- bedre vilkår for syklistene

Endringer i avgiftspolitikken

Overfor finansministeren har vi foreslått:

- avgiftslette til støysvake, miljøvennlige dekk kombinert med avgiftsøkning for øvrige dekk
- avgiftslette til støysvake biler kombinert med avgiftsøkning for øvrige biler.

Holdningsskapende arbeid

Overfor media har vi tatt til orde for:

- forskning på omfanget av sykdom/dødsfall som følge av støy i Norge
- støtte til en holdningskampanje for å få folk til å ta mer hensyn til naboenes støypenger

Gunnar Kvasheim: Løftebrudd med åpne øyne

Lederen i Stortingets energi- og miljøkomité mener at regjeringen i støyspørsmålet har begått løftebrudd med åpne øyne.

- Vi har blitt vant med løftebrudd fra regjeringen sin side i miljøpolitikken, men det er sjelden at løftebrudd er så åpenbare som dette, sier komiteleder Gunnar Kvasheim (V) til TV 2 Nyhetene. Sammen med komitekolleger fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet sto han bak forslaget om å be regjeringen legge frem en handlingsplan våren 2007.

Samferdselsbudsjettet 2007

Hvilken vei har pengene tatt?

Oppgavene over midlene brukt på støytiltak årene 1999-2005 blir stadig lavere. I statsbudsjettet oppgis et sted at det er brukt om lag 650 mill kroner på støytiltak langs riksveier for å innfri kravene i gjeldene støyregeleverk, et annet sted 500 millioner kroner. Det ser m.a.o. ut til å ha vært 150 mill å gå på. Hvor har de 150 mill kr tatt veien, spurte Støyforeningens Marianne Skaret under budsjettøringen i transport- og kommunikasjonskomiteen.

Annet som ble tatt opp med komiteen:

- Oppfølging av nasjonalt støymål.
- 50 mill kr i 2007 til reduksjon av ulemper for de mest støyuksatte (Gjeninnføring av støytiltak på boliger utfra at beregninger skal skje med "åpne ventiler", slik som foreskrevet i den tidligere grenseverdiforskriften fra 1997, og at den enda tidligere ordningen med graderte tilskudd til oppsetting av støyskjerming også gjeninnføres. Støyforeningen mener at forurenser i det minste bør bidra til å betale.)
- Støyforskningen må styrkes.
- Behov for å styrke forvaltningen med henhold på dekkstøy/vegbanestøy.

Miljøbudsjettet 2007

Hold fast ved nasjonalt støymål!

Støyforeningens Kjell Dahle ba i stortingshøringen om at energi- og miljøkomiteen i alle fall kunne be om at miljøvernministeren nå skjærer gjennom, holder fast på nasjonalt støymål og begynner å ta konsekvensene av det. I tillegg så foreningen gjerne praktiske signaler i form av påplussinger på enkeltposter på budsjettet. Ved å følge opp kunne komiteen i det minste bidra til at 2007 blir et mellomår i stedet for et hvileår i støypolitisk sammenheng.

Annet som ble tatt opp med komiteen:

- Støyforskningen må styrkes.
- Støy må være tema i miljøteknologisk utvikling.
- Økt innsats nødvendig i miljøsonene.
- Nødvendig med konkrete resultater på lyd i regionale og lokale tiltak.
- Styrk de frivillige organisasjonenes muligheter til internasjonalt arbeid.
- Farer ved den nye støyretningslinjen.
- Styrking av norske NGO-ers mulighet til å påvirke EU-lovgivning.

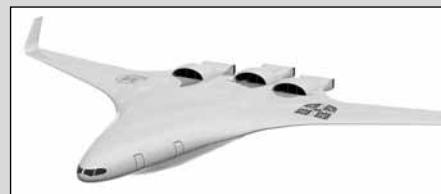
SISTE:

Tidligere miljøvernminister Børge Brende har nå levert inn en interpellasjon om nasjonalt støymål som kommer opp i Stortinget i januar.

FREMTIDSMUSIKK?

Fremtidens fly

I London ble det i november lagt frem forslag til design for et fly som skal være mer stillegående enn dagens. Der nåtidens fly avgir 80 dB mot husstander under flytraseen, vil dette fremtidsflyet senke støynivået til 63 dB. Prosjektet ventes å være på vingene i 2030.

Er rushtidsavgift framtidsmusikk?

Etter svensk mønster bør Norge innføre en rushtidsavgift, skriver Hallgeir H. Langeland, samferdselspolitisk talsmann for SV, i Dagsavisen 13. november. Slik kan vi skape et levelig miljø. Det vil ha to miljøpolitiske megaeffekter. For det første vil det redusere biltrafikken. For det andre kan inntektene fra en rushtidsavgift settes inn på miljøtunneler og andre støyreducerende tiltak samt oppfølging av vedtatte satsinger på gang- og sykkelveier, avslutter Langeland.

Fremtidens vegdekker

Stille asfalt utviklet av Skanska Sverige er et vegdekke som bare gir fra seg halvparten så mye støy som normale vegdekker, og under en seremoni i Stockholm i november ble Skanska belønnet med Vägverkets miljöpris for å ha utarbeidet dette vegdekket, samt for å ha engasjert utviklingsarbeid for å fremstille en stille asfalt tilpasset svenske forhold. www.vv.se

Stillhet og ro – verdier og kunnskap

Hva betyr stillhet og ro for folk i dag? Hvordan utfordres verdien av stillhet og ro? Hvilke konsekvenser bør den kunnskap vi har, få for samfunnets oppfølging av stillhet og ro som verdier i folks liv?

Med disse spørsmålene åpnet Kai Erik Tørdal, direktør i Statens naturoppsyn stillhetskongressen som ble avholdt på Helsefyri i Oslo 7. desember. Konferansen kom i stand som et samarbeid mellom Statens forurensningstilsyn (SFT), Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Støyforeningen, og samlet 115 deltagere.

Forskere fra ulike forskningsmiljøer framla sine arbeider i løpet av konferansens første del. Samspilleffekter av ulike sanseinntrykk, virkninger av flystøy i nærfriluftsområder, snøscootere og skiløpere, helsevirkninger av støy og turistenes opplevelser av støy var temaer som ble dekket av Aslak Fyhri, Norun Hjertager Krog, Joar Vittersø, Gunn Marit Aasvang og Jens Christian Steen Jacobsen.

Presentasjonene finner du på

<http://stillhet.stoyforeningen.no/program.html>

Annen del var viet utfordringene og interessekonflikten knyttet til motorferdsel i utmark. Tredje del var en debatt om veien videre, i vid forstand og med helhetlige tilnærming.

Konferansens morgenfriske beriket seg selv med fossebrus før konferansestart, og tunet inn mot riktig frekvens med lydvandring og ettertanker fra kl 7 til 9, godt veg-gledet av musikkprofessor Even Ruud og de to friluftslivsveglederne Mats Melbye og Nils Faarlund.

Prosjektet Motorferdsel og Samfunn (MoSa)

Prosjektet kom i stand som et svar på Miljøverndepartementets ønske om innskjerping av dagens dispensasjonspraksis for motorferdsel i utmark, særlig i forhold til økende barmarkskjøring og bruk av snøscooter.

Terje Kleven, Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR), var prosjektansvarlig, og redegjorde for prosjektet. Enkelt personer med ulik organisasjonstilknytning har deltatt i en prosjektgruppe, deriblant fra Den Norske Turistforening, NHO Reiseliv, Norsk Motorsportforbund, Naturvernforbundet, Motorsykkelimportørenes forening og Norsk forening mot støy. Medlemmene i prosjektgruppen (30 stk) kom ikke til konsensus i løpet av prosessen. NIBR leverte den ferdige MoSa-rapporten til Direktoratet for naturforvaltning 15. november 2006. Rapporten finner du på <http://stillhet.stoyforeningen.no/litteratur.html>

Rapporten konkluderer med tre alternative motorregimer, som diskusjonsgrunnlag for de etater som skal jobbe videre med lovgrunnlaget.

Råd til og og kritikk til MoSa

Roy N. Wetterstad står i spissen for 36.000 medlemmer i Norges Motorsportforbund.

Wetterstad anser norsk snøscooterpolitikk for verken å være logisk eller rasjonell. Han ser 50 000 scootere i Norge som et større problem enn 200 000 i Sverige, og mener vi derfor har noe å lære ved å se til svenske løsninger. Wetterstad mener motorkonfliktene i utmark kan løses gjennom organiserte løypenett, organisert kontroll og kjøretidsregler.

Kristin Krohn Devold, generalsekretær i Den Norske Turistforening (DNT), landets største friluftslivsorganisasjon med 210 000 medlemmer, tok utgangspunkt i MoSa-rapporten, og kritiserte denne for ikke å gi klare nok anbefalinger. Bakgrunnen for oppdraget var et politisk ønske om innskjerping av dagens dispensasjonspraksis for motorferdsel i utmark. Det var altså gitt en klar føring om innskjerping av regelverket, ikke liberalisering, og Devold mener oppgaven, ved MoSa-rapporten, ikke er besvart.

Krohn Devold avsluttet sitt innlegg ved å framheve ikke-motorisert natur som kontrast til det travle urbane og mener det er viktig å ikke ødelegge naturens fortrinn. I utmarka møter vi den stille siden av livet. Langsomhet, uforstyrret og opplevelse uten snøscooterspor.

REGELVERK OM MOTORFERDSEL I UTMARK

Formålsparagrafen i Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10. Juni 1977:

Formålet med denne lov er ut fra et samfunnsmessig helhetssyn å regulere motorferdselen i utmark og vassdrag med sikte på å verne om naturmiljøet og fremme trivselen

Fra faneparagrafen i Nasjonal forskrift for bruk av motor- og kjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag:

All motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag skal foregå hensynsfullt for å unngå skade og ulempe for naturmiljøet og mennesker

Applaus

Rune Somby fra Statens naturoppsyn høstet applaus under debatten. Han fortalte at Troms og Finnmark har halvparten av landets 56 000 snøscootere. Alta er kommunen som har flest snøscootere, i alt 2 600. Alle løypene i kommunen hindrer ikke utenomaktiviteter. Store maskiner i ulovlig hastighet. Dispensasjoner gis til for eksempel til vedhenting, og ved kontroll oppgis alltid at man er for å hente ved. Det gis dispensasjoner til uføre, og det er utrolig hvor mange som anser seg som uføre i scootersongen. Sonering og kontroll til tross, så er folk i Alta fraskåret muligheter til å søke stillhet. De som søker stillhet er ikke organisert, og trenger talerør. Akkurat det gjelder nok hele landet.

BREDDE I DEBATTEN

Rikelig tid var satt av til debatt om hvilke konsekvenser framlagt kunnskap bør få for framtidige beslutninger om oppfølging av det nasjonale målet om reduksjon av støyplage, om planlegging av stille områder, om motorisert ferdsel i utmark m.m. Debatten ble innledet med forberedte innlegg av Bjørn Kjetilson, NHO Reiseliv, Kjell Dahle, styreleder, Norsk forening mot støy og Unni Berit Schjervheim, styreleder, Natur-Kultur-Helse Norge. - Noen ting er ganske selvfølgelig, naturlig og enkelt, mente Unni Berit Schjervheim, og dro med det igang en meningsutveksling om hvor mye faktisk kunnskap vi trenger for å begynne å handle. Debattleder Aslak Bonde sørget deretter for at mange flere kom til orde.

Oppsummering

I sin oppsummering av konferansen viste direktør Kai Erik Tørdal i Statens naturoppsyn til at det er behov for forskning på betydningen av stillhet i naturen. Hva gjelder MoSa-rapporten mente Tørdal at det trengs et regelverk som er lett å forstå. Politikerne legger stor vekt på

verdigrunnlaget, og det blir ikke bare støy når direktoratet neste år sender sin tilrådning om revidert regelverk for motorferdsel til Miljøverndepartementet. Tørdal pekte også på temaer som konferansen ikke hadde vært inne på, blant annet lydforholds betydning for det biologis-

ke mangfoldet. Menneskets medskapninger har samme etiske krav på stillhet og fravær av støy som mennesket. Tørdal innledet også konferansen, blant annet med konferansens kanskje sterkeste diktframførelse, Theodor Casparis dikt Stå vakt om naturen!.

Kai Erik Tørdal

5

PÅ KONFERANSEN

1. Hva gjorde at du meldte deg på konferansen, og innfridde konferansen forventningene?
2. Hva mener du er de viktigste utfordringene i forhold til konferansens tema?

Hanne Bjørseth • GRIP

1. Jeg meldte meg på konferansen fordi temaet er spennende og aktuelt og høyst aktuelt i mitt arbeid. Jeg jobber med reiseliv i GRIP og et av våre største prosjekt innen reiseliv nå er å etablere økoturisme som konsept i Norge. Et av foredragene på konferansen gikk nettopp på turistens opplevelse av stillhet og støy.

2. Jeg kunne ønsket meg mer informasjon om stillhetens betydning for reiselivsnæringene. Mange steder er det store konflikter rundt dette med motoriserte aktiviteter vs. "stille" aktiviteter. Mange av foredragsholderne sa at det var lite forskning på stillhet, og dette med stillhetens betydning er kanskje også den viktigste utfordringen i forhold til konferansens tema?

Bernt Heggøy • KILDE akustikk

1. Vi akustiske rådgivere møter ofte sterkt motstridende interesser i de planer og utbyggingssaker vi beregner og vurderer. Ny næring og fritidsaktivitet skaper støy som kan berøre store boligområder og rekreasjonsområder. Vi trenger derfor mest mulig oppdatert informasjon om betydning av fremmed, ny lyd i stille områder.

2. Det er viktig at vi klarer å bevare viktige stille nærområder i kort avstand for alle. Områder uten hørbar fremmed lyd må skjermes mot inngrep og vegger. Det er i praksis umulig å reversere inngrep som er gått for langt.

Vigdis Hole • Longyearbyen lokalstyre

1. Jeg meldte meg på konferansen fordi Svalbard skal forvaltes etter svært høye miljømål. Scooterkjøring er den vanligste måten å komme seg ut i terrenget på, og viktig for rekreasjon for innbyggerne. Dette kan føre til interessekonflikter.

2. Det viktige er å få økt forståelse for konflikten mellom snøscooterkjørere som søker fart og spenning og skiløpere som søker stillhet og ro. Jeg tror vi må ha forskjellige regler avhengig av befolkningstetthet, topografi m.m. På Svalbard har vi enorme arealer å ta av, og avsatte scooterfrie arealer kan redusere antallet konfliktpunkter.

Torbjørn Kaarud • Scooterimportørenes landsforening

1. Som medlem av MoSa-utvalget fikk jeg innbydelse og fikk lyst til å se og høre hva som kom fram på konferansen. Konferansen innfridde ikke. Mye gamle forskningsrapporter med liten relevans til dagens situasjon.

2. Være mye mer realistiske i målsetninger, akseptere andre væremåter og legge opp til et samarbeid. Det blir alt for egoistisk og gammeldags å tenke som Krohn Devold.

Gunnar Sætersmoen Forsvarets logistikkorganisasjon, Østerdalen

1. Jeg meldte meg på for å få mer kunnskap om de temaer som ble tatt opp. Konferansen innfridde mine forventninger.

2. Det er veldig mange som har anledning og ønsker frihet til å reise med bil, fly, tog, motorbåt, snøskuter eller bruke andre motoriserte redskaper.

Slik frihet står i motsetning til ønske om stillhet og ro der folk bor eller ferdes i andre sammenhenger.

Sound of Freedom?

Av Torleif Johnsen

Politkerne bruker mye av adventstida på å diskutere hva slags jagerflytype det norske luftforsvaret eventuelt skal kjøpe. Jagerflyene skal kjøpes inn for å kunne brukes i oppdrag utenlands, men i all hovedsak er det her til lands de vil bli til plage, ved øvelser og annen trening. Luftforsvaret har på eget initiativ gjennom media (også i egne media: www.mil.no/luft/start/nyheter/article.jhtml?articleD=127489) proklamert av lavtflygingen med jagerfly er "sound of freedom".

Jagerflystøyen blir ikke mindre aktuell når det norske luftforsvaret nå legger om til trening for urbane operasjoner. Luftforsvaret opplyser at det inntil fem uker årlig vil bli trent lavtflyging over byer og tettsteder i Trøndelag og Nordland.

Det er derfor viktig å få klarlagt hvordan de ulike jagerflytypene kommer ut med hensyn til støy. Det vil nok folk og fylkes- og kommunepolitikere i Trøndelag og Nordland også mene.

Så langt har ingen politiker ment noe. Ivaretar politikerne folks interesser og helsehensyn i denne saken? Vil de stille lydkrav når jagerflyene bestilles?

Det er kjent at lavtflyging med jagerfly er blitt benyttet som lydbomber og har forårsaket spontanaborter og hjerteproblemer, i tillegg til knuste vinduer og sprukne vegger. Det er vanskelig forestille seg at norske jagerfly over afghanske områder oppfattes som "sound of freedom" av de som springer ubeskyttet og fortvilte nede på bakken.

Vi vet fra dyrehold at jagerflystøy dreper. Høns legger deformerte egg med mye blod i, som må kastes. Kaniner spiser sine egne. Mink og rev dør, i sommer kunne Aftenposten melde at Luftforsvaret uten innsigelser dekket tap av 2 000 burrev i Oppdal. Hvor store beløp er gjennom årene utbetalt for tap av husdyr etter jagerflyoverflyning? Hvor mange dyreliv dreier det seg om?

Det er tradisjon for jagerflygning over norsk villmark og norske nasjonalparker, og det er tenkelig at denne realiteten er en grunn til at nasjonalparkreguleringene i liten grad har støybestemmelser. Vi vet at lavtflygning gjør skade på rein. Folk som ferdes mye til fjells mener at dette gjelder andre arter også, men fordi det dreier seg om ville dyrearter er det forsket lite på. Her trengs forskning.

I høst framla Riksrevisjonen en rapport som kritiserer myndighetenes innsats for bevaring av artsmangfoldet. - Regjeringen står fast ved målet om å stanse tapet av mangfoldet innen 2010. Alle sektorer har ansvar for å sikre det biologiske mangfoldet, svarte miljøverministeren.

Møte i EEBs støygruppe:

DEKKSTØYEN SKAL NED

Uno Abrahamsen deltok 12. desember på møte i Brussel i støygruppen i European Environmental Bureau (EEB). På møtet deltok et tjuetalls personer fra ulike støyorganisasjoner i hele Europa. Hva som nå skal gjøres for å få til reduksjon av dekkstøy er møtets viktigste konklusjon.

Sentrale tema i møtet var bruken av støykartlegging og hvordan støykartlegging kan brukes i nasjonale tiltaksplaner.

Det er store forskjeller innenfor EU når det gjelder problemer med å foreta støykartlegging. I et land som Tyskland er det opp til delstatene å avgjøre hvordan dette skal gjøres, og det virker som om arbeidet er godt i gang og velorganisert. Når det gjelder nye medlemsland, så har de betydelig større problemer fordi de mangler en del forutsetninger for å lage gode støykartlegginger.

Et annet viktig tema som var en gjenganger på møtet var støy fra transport. Støy fra transport synes å være hovedproblemet i alle medlemslandene. Spesielt gjelder det vegtrafikkstøy. Det som var en helt tydelig konklusjon på møtet var at kildetiltak for begrensning av støyen må kombineres andre tiltak.

EU-kommisjonen DG Miljø var også representert på møtet, og sa at det bør være muligheter for skjerping før 2009. Men de stilte opp to basisforutsetninger for nye grenseverdier for bildekk. For å nå frem i EU-systemet, og lykkes, med krav om at EU gjennomfører tiltak for skjerping av dekkstøygrenser må:

- det foreligge beregninger av helseeffekten av skjerpingen
- kostnadseffektiviteten av tiltaket: det må være mer kostnads-effektivt enn andre tiltak (for eksempel i forhold til tiltak på motor, skjerping, fasade og trafikkreguleringer)

Abrahamsen mener at det allerede finnes tilstrekkelig med data for å tilfredsstille de to hovedforutsetningene for tiltak, og at tre til fem dB reduksjon er mulig i denne omgang.

Abrahamsens vurdering er videre at det bør tas nasjonale initiativer overfor samferdsels- og miljøverndepartement for å gjennomføre og medvirke til at EU gjennomfører skjerping av dekkstøykravene. Utredningsarbeidet som er gjort over en årrekke av blant annet SINTEF og Ulf Sandberg (som noen vil huske fra seminarene om vegdekke og bildekk som Støyforeningen holdt i mars 2005) bør kunne danne et veldig godt grunnlag for en skjerping på EU-nivå. Samtidig håper Abrahamsen at EEB, sammen med en annen paraplyorganisasjon, Transport & Environment, kan fungere som en nettverksorganisasjon for å kombinere innsatsen fra nasjonale hold i forhold til EU-kommisjonen.

Siden Uno Abrahamsen er Norges styremedlem i EEBs styre kan vi påregne at han vil bidra til at EEB kommer til å spille en aktiv rolle i forhold til EU for å få redusert nåværende grenser fra 2001 på dekkstøy.

STØYFORENINGEN ANMELDER ULOVLIG SKYTING

NORGE 2006: Oppslag på Løvenskioldbanen, november 2006. Trolig har oppslaget hengt der i mer enn ti år.

Støyforeningen politianmeldte den 8. desember de ansvarlige for Løvenskiold skytebane i Bærum kommune for brudd på lov om helligdagsfred. Loven skal sikre folk stillhet på helligdager. Skytebanen har gjennom mange år holdt åpent på søndager og de fleste øvrige helligdager, i tillegg til skyting på hverdagens.

Adkomsten til Haslumseter kapell er i hovedsak opp åsen bak Løvenskioldbanen. Skytestøyen er godt hørbar der også.

Oslo, 8. desember 2006

ANMELDELSE AV LØVENSKIOLD SKYTEBANE

Norsk forening mot støy anmelder med dette de ansvarlige for Løvenskioldbanen, Dælimosen 50, 1359 Eiksmarka, for brudd på lov om helligdagsfred.

1. Gjennom mange år har skyteaktivitetene på Løvenskioldbanen brutt lov om helligdagsfred hele 52-59 dager i året. Løvenskioldbanen drønner og smeller i et av landets største utfartsområder (Skuta, området fra Brunkollen og over til Sørkedalen) samt over store deler av Holmenkollen, og når vinden kommer fra sør høres skytingen godt selv inne på Glåmene.

Skytingen er uomtvistelig utilbørlig larm i henhold til lov om helligdagsfred:

Lovens § 3 lyder:

"På helligdag fra kl 00 til kl 24 samt påske-, pinse- og julaften etter kl 16 skal det være helligdagsfred som ingen noe sted må forstyrre med utilbørlig larm." Loven skal bl.a. verne om den alminnelige fred på helligdager. Loven skal herunder verne den alminnelige turgåer mot støy og annen ufred.

§ 3 første ledd fastslår altså et støyforbud fra kl 00 til kl 24 på helligdager dersom støyen er utilbørlig. Forarbeidene sier at det skal mye til før støy er utilbørlig. Det eksemplifiseres med at f. eks. støy fra motorgressklipper og motorsag i bolig- og hyttestrøk kan være utilbørlig støy. Selv om det etter ordlyd og forarbeider er en ikke ubetydelig terskel før støy blir lovstridig etter § 3 første ledd, vil Støyforeningen gjøre gjeldende at en omfattende, kraftig og også vedvarende støy fra en skytebane i et mye brukt rekreasjonsområde, innebærer utilbørlig støy.

På denne bakgrunn er Løvenskioldbanens støygenererende virksomhet på søndager og andre helligdager i sin helhet i strid med støyforbudet i helligdagsfredsloven § 3 første ledd.

Følgende dokumentasjon vedlegges:

1. Lov om helligdagsfred, skrevet ut fra Lovdata: <http://www.lovdata.no/all/tl-19950224-012-0.html>
2. Løvenskioldbanens offisielle åpningstider, som er skrevet ut fra følgende

De tre første paragrafene i Lov om helligdager og helligdagsfred

§ 1. Lovens formål

For å verne om det gudstjenestelige liv og den alminnelige fred på helligdager og for å gi høytiden ro og verdighet, skal det være helligdagsfred i samsvar med reglene i denne lov.

§ 2. Helligdager

Følgende dager er helligdag:

- a) vanlige søndager,
- b) nyttårsdag (1. januar),
- c) skjærtorsdag (siste torsdag før første påskedag),
- d) langfredag (siste fredag før første påskedag),
- e) første påskedag (første søndag etter første fullmåne som inntreffer på eller etter 21. mars (ved skuddår 20. mars),
- f) annen påskedag (første mandag etter første påskedag),
- g) Kristi Himmelfartsdag (sjette torsdag etter første påskedag),
- h) første pinsedag (sjuende søndag etter første påskedag),
- i) annen pinsedag (første mandag etter første pinsedag),
- j) første juledag (25. desember),
- k) annen juledag (26. desember).

§ 3. Helligdagsfred

På helligdag fra kl 00 til kl 24 samt påske-, pinse- og julaften etter kl 16 skal det være helligdagsfred som ingen noe sted må forstyrre med utilbørlig larm. Ved kirke eller gudstjenestested er det mens helligdagsfreden varer ikke tillatt å forstyrre gudstjenesten med unødig larm eller arbeid eller annen forstyrrende virksomhet.

JA

Juridisk sakkyndig i Støyforeningen, advokat Dag Holmen, uttaler til NRK Østlandssendingen:

- Etter min mening er dette et klart eksempel på utilbørlig støy. Støyen er utilbørlig fordi den er høy, intens og fordi den rammer en stor gruppe mennesker som er ute i det de forventer å få som et stille område, men i stedet opplever som et område som er massivt støyutsatt.

NEI

Leder for Løvenskiold skytesenter, Willy Røgeberg, sier til NRK Østlandssendingen at det er uaktuelt å slutte med skyting på søndager.
- Skytestopp på søndager er helt uaktuelt. Det er helt umulig.

nettadresse: <http://www.skytebanen.no/aapningstider.htm>

3. Foto tatt i november 2006 av et oppslag på banen, som viser praksis gjennom mange år.

Vi foretok lydmåling ved Østernvannet søndag 3.12., og målte maksimalnivåer på 80 desibel. Det er nokså flatt og småkupert mellom Løvenskioldbanen og Østernvannet, lenger opp i åsen vil det normalt være langt høyere støy enn nede ved Østernvannet.

2. Mens det er det aktuelle politidistriktet som skal godkjenne skytebanens sikkerhet før den kan tas i bruk, og føre tilsyn med det sikkerhetsmessige, skal Fylkesmannen ha tilsyn på støy - også for alle gamle baner uten konsesjon, slik som Løvenskioldbanen. Utøves slikt tilsyn, og hvorfor er det i så fall ikke blitt grepet inn?

3. Ila landsfengsel er nest nærmeste nabo. Innsatte - som ikke kan komme seg unna - har også krav på helligdagsfred.

4. § 1 lyder:

For å verne om det gudstjenestelige liv og den alminnelige fred på helligdager og for å gi høytiden ro og verdighet, skal det være helligdagsfred i samsvar med reglene i denne lov.

§ 3 lyder:

På helligdag fra kl 00 til kl 24 samt påske-, pinse- og julaften etter kl 16 skal det være helligdagsfred som ingen noe sted må forstyrre med utilbørlig larm.

Ved kirke eller gudstjenestested er det mens helligdagsfreden varer ikke tillatt å forstyrre gudstjenesten med unødig larm eller arbeid eller annen forstyrrende virksomhet.

Adkomsten til Haslumseter kapell, som ligger i åsen over Løvenskioldbanen, er i all hovedsak oppover åsen over Løvenskioldbanen. Støyen er godt hørbar ved kapellet også.

Vi håper at denne anmeldelsen også vil bevirke at paraplyorganisasjoner til eiere og leiere av landets skytebaner, sammen med ansvarlige tilsynsmyndigheter, vil sørge for at skytebanenes bruk er i tråd med gjeldende regelverk.

MULTICONSULT
Totalleverandør av rådgivningstjenester
www.multiconsult.no

Rådgiver innen
akustikk - støy - vibrasjoner
Tlf.: 22 51 50 00 - www.akustikk.com

Vi tilbyr tjenester innen

- Bygningsakustikk
- Romakustikk
- Elektroakustikk
- Akustiske målinger
- Industristøy
- Samferdselsstøy
- Fritidsstøy
- Vibrasjoner

Telefon
21 00 92 00 / 73 89 60 00
www.cowi.no

Alle konsulttjenester innen:
Akustikk for bygg • Samferdsel og industri
Overvåkning • Rådgivning • Målinger
Prosjektering • Kartlegging

bs akustikk
Datterselskap av Ingemannsson Technology AB
Hovfaret 17, inngang B, www.bs-akustikk.no
0275 Oslo • Tlf. 24 12 64 40 firmapost@bs-akustikk.no

Miljøakustikk AS Minister Ditleffs vei 8, 0862 Oslo

- Lydmålinger
- Lydberegninger
- Tiltaksvurderinger
- Bygningsakustikk
- Støyproblemer
- Lydisolering
- Arealplanlegging
- Saksbehandling

Tlf: 22 23 79 70 • E-post: post@miljoakustikk.no • www.miljoakustikk.no

Ta vare på hørselen mens du har den!

Vi tilbyr effektiv og komfortabel støybeskyttelse med **spesialtilpassede eller standard støypropper**.

www.gnresound.no / 22 47 75 30

Demp støyen - bevar lydbildet!

Lyd- og støymålere for alle behov!

Postboks 24, 3421 Lierskogen www.norsonic.com
Tlf. 32 85 89 00 info@norsonic.com

Støy?
Ikke noe problem. Kontakt oss, og vi hjelper deg!
Ring oss for kundeinformasjon.

Brüel & Kjær

Brüel & Kjær
Postboks 80, 1371 Asker
akustikk@bksv.no

tlf: 66 77 11 55
faks: 66 77 11 50
web: www.bksv.no

TEMA: NABOLAGSSTØY

Kommentarer til veilederen for støyvurdering:

Hva med et nærmiljøanlegg som nærmeste nabo?

Av siviling. Jan Oddvar From

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) har nylig utgitt en åtte-siders Veileder for støyvurdering ved etablering av nærmiljøanlegg. Nærmiljøanlegg defineres som anlegg eller områder for egenorganisert fysisk aktivitet i skolemiljø, parker og offentlige friområder, ved idrettsarenaer av ikke-kommersiell art (idrettspark) eller inne i bomiljøer kombinert med lekeplasser. Nærmiljøanlegg skal være åpne for alle i alle aldre. Mange slike anlegg blir finansiert med tilskudd fra Kultur- og kirkedepartementet, av kommune eller bydel, borettslag, vel- og beboerforeninger, som samarbeider med lokale idrettslag og jobber på dugnad for å etablere anleggene.

Det har vært mye fokus på fotballbinger særlig fordi Norges Fotballforbund planlegger å etablere 300 binger (inngjerdede baner på 250-400 m²) per år med nett eller flettverk rundt.

Støy som en skytebane?

Veiledningen til HOD gir grunn til visse refleksjoner. HOD viser til støymålinger foretatt 10 meter fra der fotballer treffer vegger av ulik type i hastighet 50-70 km/time. Maksimalstøyen "skyter" jo da opp i LpAmaks(F) på 85-90 dBA (målt som A-veid støy i frittfelt med målerinnstilling Fast (F)). Kommer vi på 100 m avstand fra ballbingen har vi fremdeles 65-70 dBA, pluss eventuell refleksjon fra nabofasader.

Med målerinnstilling Impulse (I), som for skytestøy, ville avlesningene ligget 4-5 dB høyere, med LpAmaks(I) på 72-77 dBA. Dette er mye, grenseverdiene for en skytebane er ca. 10 desibel lavere, og i konsekvensen til en skytebane blir det gjerne fastsatt brukstider som er rimelig akseptable for omgivelsene, og tar hensyn til behovet for ro om kvelden, natten, søn- og helligdager.

Tar du den, så tar du vel den

Det er greit at HOD sier at nærmiljøanlegg bør bygges minst 100 m fra bebyggelsen, og at det bør gjennomføres en støyfaglig vurdering når avstanden til nærmeste nabo blir mindre enn 100 meter. Resultatet er gitt, det blir problemer når man legger anlegg med fotballbinge, rullebrettramper og mini-baner for ulike andre aktiviteter så nær bebyggelse. Et søk på internett med "ballbinge" som søkeord gir 100 000 treff, og svært mange kommentarer fra plagede naboer. Nærmiljøanlegg trekker til seg mopedkjøring, motoriserte lekebiler og fly, og musikk fra bærbare stereoanlegg. Da hjelper det nok lite at HOD anbefaler at støynivået ikke overskrider LpAmaks(F) på 60 - 70 dB ved nærmeste bolig (merk også de sterkt flytende grenseverdiene).

HOD burte tatt en Tysklandstur

I Tyskland har man lenge hatt regelverk for støynivået fra slike lokale sportsanlegg. Grenseverdier for A-veid ekvivalentstøy (LpAekv) fra "Sportanlagen" er: Dagtid (kl 06-22) 50 dBA i områder der det utelukkende er boliger i nabolaget. I de såkalte hviletidene ("Ruhezeiten") kl 06-08 og kl 20-22 på hverdager (og i tillegg 13-15 på søn- og helligdager) går grensen ved 45 dBA. I sterkest belastede time mellom kl 22 og 06 er grensen satt til 35 dBA. Det vil i praksis si at det ikke kan være noen støyende aktiviteter om natten.

Jeg ville ha anbefalt HOD en studietur til Tyskland før de lanserte sin nye veileder.

Irland sin nabolagsstøylov av 2006

Nattetid:

Denne nye irske lova gjev offentlege støykontrollørar høve til å gripa inn mot støy nattestid, fyrst ved varsel med ti minuttar frist, så bøtlegging med inntil 12 000 kr. Den definerar kven som skal vurderast som skuldig.

Tillete lydnivå er 35 dB der bakgrunnsstøyen ikkje overstig 25 dB, og 10 dB overskriding av bakgrunnsstøyen der den er meir enn 25 dB.

Det tillatne nivået er det målte nivået inne i nærliggande bolig, målt med godkjent støymålar.

Det er Miljøverndepartementet som er mynde for lova.

Ei rekkje andre bestemmelsar:

Lova har óg bestemmelsar for nabostøyklager på dagtid, innbruddsalarmar, bilalarmar, hundebjeffing, utandørsarrangement og helikopter. Bøtegrensene varierar.

Heile lova:

www.ciarancuffe.com/Environment/Neighbourhood%20Noise%20Bill%202006.pdf

Skjerpa politivedtekt for Oslo

Bystyret vedtok i november ny politivedtekt. Denne er oversendt Justisdepartementet for stadfesting (godkjenning), og det er venta at den trer i kraft vinter/vår 2007. Den nye politivedtekt er gjennomgåande meir presis enn den som den avløyser. Det er brei semje mellom Oslopolitikarane om den nye vedtekta.

Eit døme på at støyomsyn er betre innarbeidd i den nye vedtekta er der den gjeldande politivedtekta føreskriv at den som vil nytta høggtalar i område for alminneleg ferdsel må

senda melding til politiet, medan den nye vedtekta har denne formuleringa:

Det er vidare forbudt å påkalle oppmerksomhet for salgsvirksomhet ved bruk av lyd eller lys eller på annan måte som i særlig grad forstyrrer den alminnelige ro, orden eller ferdsel.

Dette er ei klår skjerping. Men det er ikkje fastsett spesifikke volum, og mykje vil framleis vere opp til politiets skjønn. Mange er spente på korleis politiet vil handheva den nye politivedtekta.

Film & kino, draum og realitet

Lene Løken, adm. dir. i FILM & KINO, avviser at det kan vere aktuelt å regulera ned lyd-nivået på enkelte filmar. Kunstnariske omsyn tillet ikkje at lyd-nivået skrus ned. Stilt overfor den realiteten at kinosalane i Norge er av ulik kvalitet, og at kinoar landet rundt for lengst – kanskje alltid – praktiserer ulike ordningar med nedsett lyd (tilbod om øreproppar før framsyning av filmar med høgt lyd-nivå, framsyningar med og utan anbefalt lydstyrke, lydstyrke i forhold til publikums alder, babykino, pensjonistframsyningar), heldt Løken fast ved si erklæring, i møte med Støyforeningen på NRK Frokost-TV i oktober.

Fotball-VM i stillhet

I Argentina ble verdensmesterskapet i fotball for blinde arrangert i slutten av november. Da spillerne ikkje kan se ballen, er denne laget med spesielle lyd-kamre i seg slik at den avgir lyder som minner om en klapperslange. Publikum oppfordres til å være helt stille under kampene som foregår på betong, slik at spillerne får med seg hvor ballen til enhver tid befinner seg, melder Dagbladet.

No Music Day

Skotske Bill Drummond er en kjent musiker og kunstner som vil gi verden fri fra musikken for en stakkert stund. Alle andre yrker har fri fra sitt fag i hvert fall en dag i året, så hvorfor skulle ikke det samme gjelde musikere? Han erklært No Music Day den 21. november. Her i Norge ble det samme dag arrangert konsert i Oslo spektrum med hardrockerne Iron Maiden, noe som bidro til at det ikke var helt tyst.

Sakkyndig råd 2007

Støyforeningens styre har oppnevnt disse til sakkyndig råd for 2007:

- Per Henning Flatmoe
- Ørn Terje Foss
- Jan Oddvar From
- Nils Faarlund
- Dag Holmen
- Egil Mossige
- Iiris Turunen-Rise

Varmepumpemontørar lærer å ta omsyn til støy

Norsk varmepumpeforening www.novap.no held sertifiseringskurs for montørar av luft/luft varmepumper. På første kurs etter årsskiftet føredreg Jan Oddvar From frå Støyforeningen om korleis montørane kan ta omsyn til støy. NOVAP opplyser at varmepumper i perioden 2002 – 2006 har blitt den viktigaste teknologien for private hushald som ønskjer å redusera energiforbruket. I denne perioden er det blitt installert ca. 200 000 varmepumper i Norge.

Er det greit å skremme ungdom?

En varsler med infralyd på 12-15 Hertz brukes til å holde mus unna hus. Høy frekvens på mobilringetoner med så høy frekvens at voksne ikke kan høre den er blitt populært blant unge. En importør tilbyr nå høyfrekvent ulyd som kan installeres for å holde ungdom på avstand, lyder som voksne og eldre ikke hører, melder Kanal 24. Salg og oppsetting av dette produktet reiser flere etiske, juridiske og politiske spørsmål.

Lydlos miljømerking?

I løpet av de nærmeste ukene utkommer Stiftelsen Miljømerking www.eco-label.no med miljøkrav for svanemerkede restauranter, og de første restaurantene kan søke om å få bruke Svanen.

Alvhild Hedstein, direktør i Stiftelsen Miljømerking, forteller at utarbeidelsen av miljøkravene har vært et omfattende arbeid, og at det har vært viktig å holde fokus på de områdene stiftelsen har størst kunnskap, energi, vann, kjemikalier og mat. Kanskje lydkrav kommer til når ordningen skal revideres om tre år. Når miljøkriteriene for hoteller revideres i 2007 er vi spent på om lydkrav vil bli stilt.

Lydvandring i Volda

Siden våren 2005 har lydvandring vært et innslag i friluftslivsstudiet ved Høgskulen i Sogn og Fjordane. Den 14. november åpnet også Høgskulen i Volda for vandring i små grupper i taushet med en påfølgende times tid til ettertanker (se www.stoyforeningen.no med mønster til bruk i skolen). Vegleder var medlem av foreningens sakkyndig råd, Nils Faarlund, som var invitert som seminarholder for friluftsliv- og naturfilosofi.

VERVE- KAMPANJE 2007

To vervebrosjyrer og en plakat (faksimile) med Støyforeningens nye slagord medfølger idet vi oppfordrer deg til å verve nye medlemmer. Brosjyre kan gis til venner, kollegaer og andre. Plakaten kan f. eks. slås opp på arbeidsplassen.

Trenger du flere vervebrosjyrer eller plakater kan du sende melding om det til post@stoyforeningen.no eller ringe oss på telefon 22 42 03 00.

Kontingentene 2007:

Personlige medlemmer: kr 150,-
Offentlige etater, organisasjoner, vel, fagforeninger og beredningstjenester: kr 500,-
Bedrifter, fagforbund, støttemedlemmer: kr 1 000,-
Abonnement på Støymåler'n: Samme priser som kontingentsatsene.

Medlemskap i Støyforeningen som julegave?

I en tid med kjøpepress og forbruksfest på topp er det mange som leter etter alternativer som drar i motsatt retning. Et medlemskap i Støyforeningen er et slikt alternativ.

IKKE-ØNSKELISTE!

Av Tor Håkon Eriksen, sivilarbeider

Barn setter opp ønskelister over ting de ønsker seg til jul, til bursdag og andre anledninger. Alt fra hunder og mobiltelefoner, til batteridrevne brettspill og Xbox-konsoller hvor de kan spille TV-spill.

Det er mange leker som importeres til norske leketøysbutikker som overgår støygrensene som SFT har satt for denne typen produkter. Maksverdien er i dag 80 dB, og nylig ble produktet Wire Intercom, en telefonleke trukket fra markedet fordi dette produktet avga støy som ble målt til 100 dB, noe som selv overgår støygrensene til mekaniske maskiner i industrisammenheng. I juli 2005 bestemte Marknadsdomstolen i Sverige at kruttpistoler må overholde kravene for alle typer kruttlapper, og ikke bare for noen typer som produsentene anbefaler.

At produktet Wire Intercom har fått innpass i norske butikker kan muligens skyldes en useriøs importør som ikke tilhører bransjen og derfor ikke kjenner til kvalitetskravene, eller så kan årsaken være at det har skjedd en glipp og at varer som opprinnelig var ment for salg utenfor Europa blir pakket og sendt til en europeisk adresse hvor reglene er annerledes. Men dette skjer i følge Gro Svendsen i leketøykjeden RINGO AS svært sjelden. - Dersom slike hendelser oppdages blir produktene omgående trukket fra markedet, forteller hun til Støymåler'n.

- Det største problemet med leketøy og støy er ikke at lekene avgir for mye lyd, men at det er så mye lyd i butikkene at leketøyene blir vanskelige å demonstrere for kunder, legger hun til.

HVA SKJER?

1.FEBRUAR KL 18.00

Oslo/møtelokalene i Akersgata 34
Temamøte: Støyråd for velforeninger og borettslag

www.stoyforeningen.no • www.velnett.no

27. MARS

Årsmøte Norsk forening mot støy

www.stoyforeningen.no

25. APRIL

Støyfri dag/Stillhetens dag

www.stoyforeningen.no

Brosjyrer fra Støyforeningen

Støy Helsevirkninger, 16 sider, kr. 10

Stopp støyen!

Hvordan bekjempe støy på arbeidsplassen, 40 sider, kr. 20

På sporet av Stillhet Lydvandring,

12 sider, kr. 10

Oppdatert CD om støyreduksjon

Alt fra fysiske egenskaper om lydens styrke og prinsipper for reduksjon ved kilden, til lovverket på støy, og et undervisningsopplegg. Produsert av Hans Fjerdingsstad. Kr. 370